

Sygn. I C 55/20 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

16 czerwca 2020 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący – SSR Izabela Gluza

Protokolant – stażysta Magdalena Chojnacka

po rozpoznaniu 16 czerwca 2020 r. w Nowym Dworze Mazowieckim

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

przeciwko K. P.

o zapłatę

I. odrzuca pozew w zakresie objętym nakazem zapłaty z 18 listopada 2013 roku wydanym przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód VI Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt VI Nc-e (...);

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 55/20 upr

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim

z dnia 16 czerwca 2020 r.

Powód (...) Bank S.A. z siedzibą w W. złożył 27 września 2019 r. pozew o zasądzenie od pozwanego K. P. 13 531,06 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP rocznie ale nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od 21 września 2019 r. do dnia zapłaty oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot wskazanych w pozwie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym z 30 października 2019 r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód uwzględnił powództwo w całości.

W skutecznie podniesionym sprzeciwie pozwany wniósł o oddalenie powództwa z powodu nieważności umowy kredytu frankowego podnosząc, że umowę zawarł pod wpływem podstępu banku, złożył jednocześnie oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli. Powołał się przy tym na wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C 260-18 dający podstawę do unieważnienia umów tzw. frankowych. Na rozprawie podtrzymał stanowisko wnosząc o unieważnienie umowy.

W odpowiedzi na sprzeciw powód podniósł, że pozwany nie wykazał, aby umowa kredytu była nieważna. Nawet jeżeli uznać, że zawiera ona klauzule abuzywne to sąd usuwając niedozwolone klauzule umowne powinien dokonać wyliczenia wysokości zobowiązania przy zastosowaniu kursów średnich ogłaszanych przez NBP. Powód wskazał

również, że w dacie zawarcia umowy prowadził działalność gospodarczą, co oznacza, że nie zawarł umowy jako konsument.

Stan faktyczny:

Pozwany zawarł umowę kredytu nr (...) 10 lipca 2008 r. Na mocy tej umowy (...) Bank S.A. w K. Oddział w J. (poprzednik prawny powoda) udzielił pozwanemu kredytu złotowego indeksowanego kursem CHF, stanowiącego równowartość w złotych polskich kwoty 12 224,80 CHF na okres 60 miesięcy.

Wypłata kredytu następowała w złotych według kursu kupna waluty indeksacyjnej określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych” obowiązującej w dniu sporządzenia umowy kredytowej

Kredyt przeznaczony był na sfinansowanie zakupu samochodu C. (...) z 2000 r. za kwotę 22 000 zł, prowizji bankowej w kwocie 1 189,47 zł oraz innych wydatków kredytobiorcy w kwocie 600 zł. Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu zawarcia umowy wynosiła 11,90% w stosunku rocznym (§ 2 ust. 1). Całkowity koszt kredytu został określony w umowie na kwotę 9 649,18 zł, z tym, że w § 2 ust. 5 wskazano, iż ostateczna jego wysokość uzależniona jest od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania. W § 4 ust 2 wskazano, że spłata wszelkich należności dokonywana będzie w złotych, a wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych”, obowiązującej w dniu wpływu należności do banku. W § 12 umowa odsyła w sprawach w niej nieuregulowanych do „Ogólnych Warunków Umów w zakresie kredytowania pojazdów (...) Bank S.A.” (okoliczności bezsporne)

Pozwany miał dokonywać spłat kredytu w ratach określonych w załączonym do umowy harmonogramie. Ponieważ pozwany zaprzestał spłacania rat umowa z 10 lipca 2008 r. została wypowiedziana pismem z 14 kwietnia 2011 r. Powód 5 lipca 2013 r. wytoczył powództwo przeciwko pozwanemu i 18 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie wydał nakaz w elektronicznym postępowaniu upominawczym w sprawie VI Nc-e (...) nakazując pozwanemu zapłatę 30 240,59 zł. Na podstawie tego nakazu zapłaty powód wszczął postępowanie egzekucyjne, które toczyło się przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w P., w sprawie Km (...). Na skutek jednakże zawartej ugody pozasądowej wierzyciel (powód) złożył wiosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego, co nastąpiło postanowieniem z 6 sierpnia 2014 r.

Powód zawarł z pozwanym ugodę dnia 10 lipca 2014 r. Zadłużenie wynikające z umowy kredytu wynosiło według powoda na dzień zawarcia ugody 43 451,13 zł. W §2 oznaczono, że kapitał do spłaty wynosi 36 951,79 zł oraz koszty 160 zł. W § 7 wskazano, że całkowity koszt kredytu w dniu zawarcia ugody wynosi 7 618,80 zł, a całkowita kwota do zapłaty w dniu zawarcia umowy wynosi 44 730,59 zł. Ugoda nie stanowiła odnowienia, a jedynie określenie zasad spłaty przez dłużnika zadłużenia wynikającego z umowy kredytu (§ 8 ugody) Z uwagi na to, że pozwany zaprzestał spłacania rat wynikających z ugody powód 30 sierpnia 2018 r. wypowiedział umowę ugody zawartą z pozwanym.

(dowód: ugoda z 10 lipca 2014 r. k. 111-113, nakaz zapłaty k. 183, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 184, postanowienie o umorzeniu egzekucji na wniosek wierzyciela k. 186, wypowiedzenie umowy k. 104)

Stan faktyczny nie był kwestionowany przez strony. Wynika z dokumentów złożonych do akt sprawy, oraz dodatkowo z dokumentów złożonych przez pozwanego na rozprawie 16 czerwca 2020 r. Powód nie stawiał się na rozprawę tego dnia i nie zakwestionował wskazanych przez pozwanego faktów dotyczących istniejącego uprzednio tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z 18 listopada 2013 r. oraz toczącej się egzekucji. Dlatego stosując art. 233 § 2 k.p.c. sąd uznał te fakty za przyznane.

Podstawa prawna w zakresie punktu 1 wyroku:

Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona.

W toku postępowania ustalono, że roszczenie wynikające z umowy kredytu nr (...) 10 lipca 2008 zostało już prawomocnie zasądzone nakazem zapłaty z 18 listopada 2013 r. wydanym przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e (...) na kwotę 30 240,59 zł. Następnie powód w czerwcu 2014 r. wszczął postępowanie egzekucyjne na podstawie tegoż nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Niespełna dwa tygodnie po zawiadomieniu dłużnika o wszczęciu egzekucji pozwany zawarł z powodem ugodę, w której określono zadłużenie na 43 451,13 zł. Chronologia wydarzeń pozwala na ustalenie, że wskazana w ugodzie kwota zadłużenia obejmuje również to wynikające ze wskazanego nakazu zapłaty. W pozwie wytoczonym 27 września 2019 r. powód wskazał jako podstawę faktyczną dochodzonego roszczenia zarówno umowę kredytu z 2008 r., jak i umowę ugody pozasądowej z 10 lipca 2014 r. W uzasadnieniu pozwu powód nie wskazał, że dochodzone przez niego roszczenie wynikające z umowy kredytu zostało już częściowo objęte prawomocnym nakazem zapłaty. Nieprzedłożenie Sądowi tej informacji stanowi naruszenie art. 3 k.p.c. Nie wiadomo czy stało się to przez przeoczenie, jednakże okres pomiędzy pierwotnym wypowiedzeniem umowy kredytu (2011) a zawarciem ugody (2014) wskazuje, że powód jako profesjonalista musiał podejmować działania windykacyjne względem pozwanego, o których jednak nie wspomniał składając niniejsze powództwo. Dlatego sąd odrzucił niniejszy pozew w zakresie objętym wskazanym wyżej nakazem zapłaty. Skoro dochodzona niniejszym pozwem kwota nadal obejmuje częściowo niespłacony kapitał, a nakaz zapłaty z 18 listopada 2013 r. obejmował po wypowiedzeniu umowy całą należność, to obejmował również częściowo roszczenie dochodzone niniejszym pozwem.

Podstawa prawna w zakresie punktu 2 wyroku:

Nie było podstaw do unieważnienia umowy na skutek złożonego przez pozwanego oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, a konkretnie podstępny banku, który zdaniem pozwanego przedstawił umowę kredytu jako instrument pochodny dotyczący gry giełdowej. Podstęp jest kwalifikowaną postacią błędu, który wywołany został intencjonalnym działaniem (albo zaniechaniem) podjętym w celu wywołania u składającego oświadczenie woli fałszywego przeświadczenia. Skutki prawne podstępu są takie same jak błędu z art. 84 k.c., czyli dają możliwość uchylenia się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępu w ciągu roku od dnia jego wykrycia (art. 88 k.c.). Zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.) skuteczność powołania się na podstęp przez osobę, która chce się uchylić od skutków swojego oświadczenia woli zależy od dowiedzenia wszystkich przesłanek wymaganych dla stwierdzenia, że oświadczenie zostało złożone pod wpływem podstępu (tak SN w post. z 18.4.2013, II CSK 497/12, Legalis), w szczególności faktu, że druga strona wywołała błąd w sposób podstępny. (por. Kodeks cywilny. Komentarz podred. prof. ucz. UW dr hab. Konrad Osajda)

Pozwany oprócz złożenia w sprzeciwie od nakazu zapłaty oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępu nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swojego twierdzenia. Stąd sąd nie uznał tego oświadczenia za udowodnione, tym samym nie wywołało ono skutku w postaci nieważności względnej umowy.

Zdaniem Sądu Rejonowego umowa kredytu z dnia 10 lipca 2008 r. zawarta przez pozwanego jest nieważna z uwagi na jej sprzeczność z ustawą.

Zgodnie z treścią art. 58. § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. § 2 tego przepisu przewiduje, że nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. A z § 3 wynika, że jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Umowa będąca podstawą roszczenia podlegała pod reżim ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 100, poz. 1081). Brak podstaw do przyjęcia, że skoro pozwany w czasie zawierania umowy prowadził działalność gospodarczą, to umowa ta była zawierana w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w związku z czym nie można go traktować jako konsumenta. W żadnym ze swoich zapisów umowa nie odnosi się do prowadzonej przez pozwanego działalności gospodarczej, która została wskazana we wniosku o udzielenie kredytu tylko dla wykazania źródła dochodów pozwanego. Dlatego dla oceny skutków prawnych zwartej przez niego umowy będą miały zastosowanie regulacje konsumenckie.

Zgodnie z art. 2 ww. ustawy przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej "kredytodawcą", udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego. Kwestię umów kredytowych zawieranych przez banki z klientami reguluje art. 69 prawa bankowego. Ust. 2. Wskazuje na essentialia negotii umowy kredytu, która powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- strony umowy,
- kwotę i walutę kredytu,
- cel, na który kredyt został udzielony,
- zasady i termin spłaty kredytu,
- wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- sposób zabezpieczenia spłaty kredytu oraz dalsze wymogi wskazane w art. 69 prawa bankowego.

W ocenie sądu umowa z 10 lipca 2008 r. nie spełnia warunków określonych w art. 69 prawa bankowego, gdyż w żadnym z postanowień nie określa kwoty kredytu. W § 1 punkt 1 umowy znalazł się zapis: „bank udziela kredytu złotowego indeksowanego kursem CHF, stanowiącego równowartość w złotych polskich kwoty 12 224,80 CHF na okres 60 miesięcy”. Powód wskazał zatem walutę kredytu, ale nie wskazał kwoty. Zamiast wskazać kwotę kredytu powód użył sformułowania „równowartość” będącego w istocie odpowiednikiem działania matematycznego będącego iloczynem kwoty wyrażonej w CHF (12224,80 CHF) oraz nieznannej zmiennej. Można się domyślać, że według intencji powoda drugą zmienną miał być jakiś kurs walutowy.

Wskazany w § 1 punkt 2 umowy zapis „wypłata kredytu następuje w złotych według kursu kupna waluty indeksacyjnej określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych” obowiązującej w dniu sporządzenia umowy kredytowej” określa jedynie czynność faktyczną (techniczną) wypłaty, a nie określa kwoty udzielonego kredytu, a przy tym nie wskazuje jednak konkretnej wartości liczbowej.

Brak kwoty kredytu w przedmiotowej umowie oznacza, że jest ona nieważna, gdyż nie zawiera jednego z istotnych elementów umowy kredytu (essentialia negotii). Tak samo należało ocenić ugodę z 10 lipca 2014 r., która jest dokumentem akcesoryjnym względem umowy kredytu, określającym wyłącznie zasady spłaty zadłużenia.

Jednakże nawet gdyby uznać formułę opisaną w § 1 punkt 1 umowy kredytu za dopuszczalną w sensie prawnym, to jeden z jej elementów tj. klauzula indeksacyjna jest bez wątpienia klauzulą abuzywną, co czyni całość takiego postanowienia umowy niedozwolonym. Zdaniem sądu w aktualnym stanie orzecznictwa, w tym wynikającego z ostatniego wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C 260-18 z dnia 3 października 2019 r., nie ma wątpliwości, że klauzula pozwalająca bankowi na dowolne ustalanie kursów kupna i sprzedaży waluty na potrzeby rozliczeń kredytowych (w tym ustalenia kwoty kredytu lub kwoty wypłaty) nie wskazując w żaden sposób warunków ich ustalenia i pozostawiając to do wyłącznej dyspozycji przedsiębiorcy, tj. banku, jest w relacji względem konsumenta klauzulą abuzywną.

Ponadto należy stwierdzić, że bank nie pouczył pozwanego jako konsumenta o skutkach zawarcia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz o zagrożeniach z tego wynikających, w szczególności o wpływie zastosowania klauzuli indeksacyjnej na saldo zadłużenia, co jest równoważne z kształtowaniem praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ k.c.).

Sąd dostrzegł również abuzywność postanowień zawartych w § 4 dotyczących określenia sposobu spłaty kredytu, polegającej na dowolności w jednostronnym kształtowaniu przez bank wysokości zobowiązania konsumenta, poprzez odwołanie do ustalanych przez bank kursów. Powód, mimo spoczywającego na nim ciężaru dowodu, nie przedstawił „Ogólnych Warunków Umów w zakresie kredytowania pojazdów (...) Bank S.A.” oraz „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych i indeksowanych kursem walut obcych” dlatego podstawą ustaleń faktycznych była jedynie złożona do akt umowa.

Powyższe ustalenia i rozważania prawne doprowadziły do oddalenia powództwa.